

Skoleutvikling i Fosen-regionen

Rapport fra ekstern vurdering
på Fevåg/Hasselvika skole i Rissa kommune, uke 46/2016

Vurderingstema:

Hvordan sikres kompetansemålene i aldersblandete grupper ved Fevåg/Hasselvika skole?

Hilsen fra eksternevurdererne

Vi vil med dette få takke for 4 dager som eksternevurderere på Fevåg/Hasselvika skole. Vi har møtt en skole som er preget av nære relasjoner mellom barn og voksne - mellom lærere, assistenter, elever og foreldre. Relasjoner bærer preg av varme og tillit, raushet, faglighet og glede. Det har ved flere anledninger slått oss at vi har vært på besøk hos en stor, hyggelig familie. Det har vært utrolig lærerikt og interessant. Tusen takk for at dere har latt oss få komme på besøk inn i skolestua deres. Det har vært hyggelig å bli kjent med dere!

Begynnelsen

Gi barnet rett
til å leke og lære
til å drømme og forme
leve og være
bare der, hvor barn
kan føle seg trygge
gror det som de gamle
kalte for lykke

Carl Scharnberg (1990)

Vi ønsker dere lykke til med videre utviklingsarbeid ved Fevåg/Hasselvika skole. Vi håper at denne rapporten kan være til nytte i noe av dette arbeidet.

Med vennlig hilsen Gøril Dønheim-Nilsen, Hilde Kristin Lorentsen og Barbro Brønner Eikset

I. Forord

Ekstern skolevurdering – et verktøy for skoleutvikling

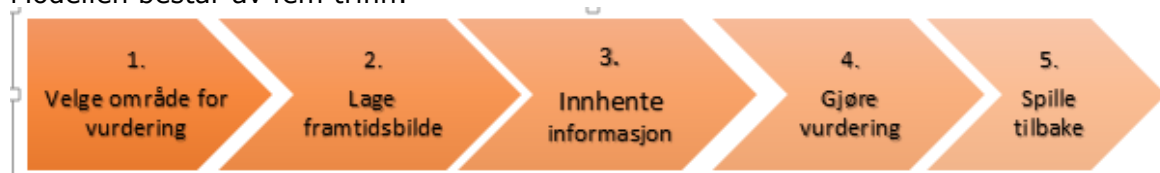
Hva er ekstern skolevurdering?

Ekstern skolevurdering er et verktøy for skoleutvikling.

Forskrift til opplæringsloven, kapittel 2, §2-1 om skolebasert vurdering, sier at alle skoleeiere er pålagt å ha et system for vurdering av skolens virksomhet, internt eller eksternt. I forskriften nevnes det ikke hvordan den skolebaserte vurderingen skal gjennomføres, men en av måtene er ekstern vurdering. Dette verktøyet blir brukt i mange kommuner og regioner for å forsterke utviklingsarbeidet på skolene.

Fosen-regionen bygger denne vurderingsmodellen på en tilpasset versjon av Hardanger/Voss-regionen sin skolevurderingsmetodikk.

Modellen består av fem trinn:

Ståstedsanalysen

Før den eksterne skolevurderingen har skolen gjennomført ståstedsanalysen, et analyseverktøy som hjelper skoleeiere og skolene med å kartlegge hvilke områder som bør utvikles. Dette verktøyet tar utgangspunkt i kvalitetsindikatorer som nasjonale prøver, elevundersøkelsen og andre undersøkelser som brukes lokalt. Ut fra analysen av disse resultatene og eventuelt andre undersøkelser, valgte skolen tema for den eksterne skolevurderingen: *Hvordan sikres kompetansemålene i aldersblandete grupper ved Fevåg/Hasselvika skole?*

Vurderingsrapporten

Rapporten gjenspeiler det eksterne vurdererteamets konklusjoner om det valgte temaet for vurdering av skolen. I tillegg til målformuleringer, er det satt opp konkrete utsagn om hva som kjennetegner god praksis. Disse tegnene er basert på lov- og regelverk og god pedagogisk praksis, samt at det er selve kjernen i vurderingsprosessen og viser idealbildet for skolens ønskede praksis innenfor vurderingstemaet. Tegnene settes inn i et skjema som kalles «Framtidsbilde.»

Et bredt spekter av interessenter har uttalt seg om skolens nåværende praksis i forhold til tegnene på god praksis. Det er gjennomført observasjoner i klassene og i skolemiljøet og vurdererne har hatt tilgang til dokumenter av betydning for den vurderinga som er gjennomført. I tillegg har vurdererne innhentet informasjon fra skoleledelsen, lærere, elever, foreldre og eventuelt annet personale.

Selve vurderingsuka har vart i tre til fire dager, og siste dag av vurderinga ble denne rapporten lagt fram med funnene for skolen. Rapporten trekker fram tegn på god praksis og tegn på praksis som kan bli bedre for skolen. Konklusjonene i rapporten skal være til hjelp i det videre arbeidet med det valgte temaet.

Det viktigste utviklingsarbeidet skjer på skolen når skolen sammen skal følge opp funnene og refleksjonene fra vurderingsuka og sammen jobbe med å bli en bedre skole.

Om regionen:

17 skoler i 7 kommuner på Fosen har gått sammen om ekstern vurdering i lokalt vurderingsarbeid.

Osen, Roan, Åfjord, Rissa, Leksvik, Bjugn og Ørland gjennomfører ekstern vurdering på tvers av kommunegrenser, gjennom en felles nedsatt vurderingsgruppe

Hvem er vurderingsgruppa?

10 personer i Fosen-regionen er engasjerte i vurderingsgruppa. De har bred pedagogisk bakgrunn, og skal vurdere de 17 skolene som deltar. Hver skole skal i løpet av tre år bli vurdert.

To vurderere gjennomfører vurdering på hver skole, og ingen skal vurdere skole i egen kommune. Fosen regionråd har ansvar for å koordinere ekstern skolevurdering i regionen.

II. Fakta om skolen

Fevåg/Hasselvika skole ligger naturskjønt til med umiddelbar tilgang til sjø, fjære, skog og fjell. Vi har et variert og flott uteområde!

Vi er en fådelt skole med 43 elever på 1. – 7. trinn. Vi har fire lærere, tre assistenter og en rektor med 50 % undervisning.

Fra i år organiserer vi elevene i tre grupper: 1. og 2., 3. og 4. og 5.-7. Hver gruppe har en kontaktlærer.

Vi har en stabil og flink lærergruppe som har jobbet sammen over tid. De som arbeider på skolen er her fordi de ønsker å jobbe på en liten skole, der de har god mulighet til å se alle elevene.

Vi har et rykte på oss som sier at vi er en inkluderende og positiv gjeng å jobbe med. Vi trives godt i lag.

III. Valg av hovedutfordring

Ut fra resultat av Ståstedsanalysen og Organisasjonsanalysen og andre identifiserte utviklingsområder kommer skole, skoleeier og veiledere frem til skolens hovedutfordring. Denne formuleres og blir utgangspunkt for den eksterne vurderingen.

Som følge av resultatene i ståstedsanalysen, samt drøftinger i personalet, har skolen valgt som hovedutfordring temaet:

Hvordan sikres kompetansemålene i aldersblandete grupper ved Fevåg/Hasselvika skole?

IV. Fremtidsbilde

Å vurdere vil her si å måle en nå-situasjon opp mot en idealtilstand. Her blir en slik idealtilstand kalt et fremtidsbilde. Et fremtidsbilde belyser temaet fra ulike sider og er knyttet til aktivitet. Fremtidsbildet gjøres konkret ved å dele det inn i kvalitetsmål med tegn på god praksis. Skolens nåværende praksis blir vurdert opp mot dette bildet. Kvalitetsmål og tegn på god praksis på fremtidsbildet skal henge nøye sammen med påstandene i ståstedsanalysen, organisasjonsanalysen og elevundersøkelsen. Fremtidsbildet er utformet av vurderere, men skolen er involvert i arbeidet i forkant av vurderingsprosessen.

Fevåg/Hasselvika skole har godkjent at følgende skal være kvalitetsmål og tegn på god praksis på deres skole:

Kvalitetsmål	Tegn på god praksis
Eleven: "Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som forventes av dem"	<ul style="list-style-type: none"> - Elevene arbeider etter tydelige og tilpassede læringsmål. - Elevene vet hva de må gjøre for å bli bedre i fagene. - Elevene jobber med lærestoffet på forskjellige måter. - Elevene klarer å jobbe selvstendig.
Skolen: "Lærerne tilrettelegger for at alle elevene opplever mestring og faglig utvikling."	<ul style="list-style-type: none"> - Lærerne planlegger undervisningen med utgangspunkt i kompetansemålene i læreplanen. - Lærerne tydeliggjør sammenhengen mellom mål for opplæringen, arbeidsmåtene og vurderingsarbeidet. - I det daglige arbeidet benytter lærerne varierte arbeidsmetoder systematisk. - Lærerne jobber systematisk med å overvåke elevenes læringsutbytte.
Foreldre: "Foreldrene er involverte i elevenes læring"	<ul style="list-style-type: none"> - Foreldrene får veiledning av skolen om hvordan de kan hjelpe barnet med skolearbeidet. - Foreldrene opplever at barnet får faglige utfordringer tilpasset sitt nivå. - Foreldrene opplever at barnet forstår hva som er målene i de ulike fagene. - Foreldrene vet hva det legges vekt på når elevenes arbeid vurderes.
Skolen som lærende organisasjon:	<ul style="list-style-type: none"> - Skolen har lokale læreplaner for det enkelte fag som synliggjør sammenhengen mellom kompetansemål, opplæringens innhold, arbeidsmåter og vurdering. - Skolen har et system som sikrer at alle kompetansemålene gjennom hele skoleløpet er ivaretatt. - Skolen jobber systematisk med å utvikle faglig og pedagogisk kompetanse. - Skolen har en klar plan for bruk av felles tid for de ansatte.

V. Tegn på god praksis

Sammenstille og se mønster

Når alle data er samlet inn ved hjelp av ulike metoder, sammenstilles disse dataene. Vurdererne analyserer og vurderer informasjonen ved å speile den mot fremtidsbildet (tegnene på god praksis).

Ut fra denne vurderingen trekkes konklusjoner. Man finner frem til skolens sterke sider innen skolens valgte område, og til sider som bør utvikles for å bli bedre.

Kvalitetsmål:

Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som forventes av dem.

- *Elevene jobber med lærestoffet på forskjellige måter*
- *Elevene klarer å jobbe selvstendig*

Kvalitetsmål:

Lærerne tilrettelegger for at alle elevene opplever mestring og faglig utvikling

- *I det daglige arbeidet benytter lærerne varierte arbeidsmetoder systematisk*

I ståstedsanalysen er lærerne delvis enig i denne påstanden.

I observasjoner har vi sett at stasjonsundervisning brukes systematisk som organisering i klasserommet, hvor elevene har ulike, gjerne praktiske oppgaver på de ulike stasjonene. iPad brukes også som læringsaktivitet på stasjonene. Lærerne forteller at stasjonsundervisning gir rom for variasjon i læringsaktiviteter innenfor en læringsøkt, samtidig som det også gir rom for at lærer kan få til en tettere oppfølging av elever i for eksempel lesing eller muntlige aktiviteter. Elevene forteller i samtale at de arbeider på ulike måter i fagene, alt fra lesing og skriving, til PC/iPad og tegning. PC benyttes også i skriveaktiviteter.

I samtaler med lærere og elever blir spesielt naturfaglige prosjekter gjenfortalt med begeistring. Skolen har blant annet tradisjon for geologiens dag og bruker naturen rundt skolen aktivt i undervisningen.

I stasjonsundervisning har vi observert at de aller fleste elever mestrer å komme i gang og arbeide selvstendig med oppgavene som ligger klar på stasjonene. Når elevene arbeider med egne oppgaver er det stort sett god arbeidsro.

Kvalitetsmål:

Foreldrene er involverte i elevenes læring.

- *Foreldrene får veiledning av skolen om hvordan de kan hjelpe barnet med skolearbeidet.*
- *Foreldrene opplever at barnet får faglige utfordringer tilpasset sitt nivå.*

Foreldrene har stor tillit til lærerne ved Fevåg/Hasselvika skole. De sier i samtale at de opplever at det er lav terskel for at de skal kunne ta kontakt med skolen og de er oppfordret av skolen til å ta kontakt hvis det er noe de lurer på. Foreldrene forteller at de får et skriv med tips om hvordan de skal arbeide med leseleksen ved oppstart i 1. og 2. trinn. Det er også en forelder som forteller at hennes barn får en ekstra oppgaver knyttet til lesinga, siden hun mestrer det så godt. Elevene på småtrinnet har tilpassede leselekser.

Foreldrene mente det var vanskelig å uttale seg spesielt om punktet om de faglige utfordringene, men at de mente at denne tilpasningen foregikk i klasserommet og at de var fornøyde med de tilpasningene som de hadde erfaringer med at deres barn hadde fått.

Kvalitetsmål:

Skolen som lærende organisasjon

- *Skolen jobber systematisk med å utvikle faglig og pedagogisk kompetanse*
- *Skolen har en klar plan for bruk av felles tid for de ansatte*

Vi ser mange gode eksempler i klasserommene på at lærerne jobber aktivt med å utvikle egen faglig kompetanse. Klasserommene bærer preg av ulike prosjekter som skolen har gjennomført og lærerne beskriver at de benytter lokalmiljøet aktivt i ulike naturfaglige prosjekter. Både foreldre, elever og det pedagogiske personalet trekker disse prosjektene fram som en styrke ved Fevåg/Hasselvika skole. Vi ser også gode eksempler på ulike pedagogiske grep som er iverksatt for å få til en forent pedagogisk praksis i klasserommet. Her vil vi trekke fram rutinebeskrivelse for 1. og 2. trinn. Her blir ulike rutiner knyttet til alt fra innmarsj, oppstart av timen, rutiner i samlingskroken og hvordan klassen skal gjennomføre måltider og avslutninger av dagen beskrevet. Dette for å sikre at elevene opplever tilnærmet like rutiner uavhengig av hvilke lærere som er til stede i klasserommet. Dette er spesielt viktig på de laveste trinnene.

Personalet er i gang med utprøving og erfaringsdeling av ulike verktøy for vurderingsarbeidet i fellestid. Ved å holde på dette som en av arbeidsmetodene i felles møter, vil dette kunne bidra til utvikling av lærernes pedagogiske kompetanse.

I samtale med rektor og personalet blir det sagt at det er en klar plan for bruk av felles tid for de ansatte. Personalet er fornøyd med denne tidsbruken og opplever at de har medvirkning når det gjelder hvilke tema som det skal fokuseres på i fellestid. Hovedfokuset nå er utvikling av lokale læreplaner for Fevåg/Hasselvika skole.

VI. Praksis som kan bli bedre

Kvalitetsmål:

Eleven skal forstå hva de skal lære og hva som forventes av dem

- *Elevene arbeider etter tydelige og tilpassede læringsmål*

Kvalitetsmål:

Lærerne tilrettelegger for at alle elevene opplever mestring og faglig utvikling

- *Lærerne planlegger undervisningen med utgangspunkt i kompetansemålene i læreplanen*

Kvalitetsmål:

Foreldrene er involverte i elevenes læring

- *Foreldrene opplever at barnet forstår hva som er målene i de ulike fagene*

Kvalitetsmål:

Skolen som lærende organisasjon

- *Skolen har lokale læreplaner for det enkelte fag som synliggjør sammenhengen mellom kompetansemål, opplæringens innhold, arbeidsmåter og vurdering*
- *Skolen har system som sikrer at alle kompetansemålene gjennom hele skoleløpet er ivarettatt*

I forskrift til opplæringsloven står det at det skal være kjent for elever hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen (§3-1)

Fevåg/Hasselvika skole er inne i en prosess hvor det jobbes med å legge en lokal plan for fordeling av kompetansemål for trinnene. Det tas sikte på å lage en rulleringsplan som ligger fast. Dette vil sikre at elevene får opplæring innenfor alle kompetansemålene. I hovedsak jobber lærerne fast på hovedtrinnene 1.-2.trinn, 3.-4.trinn eller 5.-7.trinn. Dette gjør at de etter hvert får en god kompetanse på de faglige målene for "sitt" trinn. Personalet har utarbeidet en liste over lokale ressurser for å tilnærme seg målet om mer lokal forankring i læreplanene på ulike årstrinn. Det understrekes som viktig at dette dokumentet tas med i det videre arbeidet med lokale læreplaner for Fevåg/Hasselvika skole.

I våre observasjoner har vi sett lite fokus på læringsmål for elevene. Disse kommer ikke klart til uttrykk på alle arbeidsplanene og heller ikke i alle klasserom/undervisningsøkter. På elevenes arbeidsplaner er det varierende informasjon om hva læringsmålene er.

Elevene uttrykker at de er usikre på hva et læringsmål er. De har vage beskrivelser av begrepet. Noen mente at et læringsmål var noe de benyttet i forbindelse med oppgaveløsning. Andre elever mente at læringsmålene sto i læreboka og at læreren skriver opp på tavla hva elevene skal lære. Noen elever sier at læringsmålene står på læringsplanene.

Lærerne sier at noen læringsmål presenteres på tavla i begynnelsen av uka. Lærerne uttrykker at de nok kunne fokusert mer på hva målene for øktene eller uka er, der

dette faller naturlig. Lærerne sier at målene står på ukeplanene og at forventninger for uka avklares tidlig. Lærerne sier at en del rutiner og arbeidsmetoder er godt innarbeidet og at disse derfor ikke trenger å gjentas eller kommuniseres muntlig. Elevene vet hva som skal gjøres, ifølge lærerne. Dette så vi også i våre observasjoner. Lærerne uttrykte også at det er vanskelig med et stort fokus på læreplanmål i øktene, ettersom elevene på de ulike trinnene jobber etter forskjellige mål i fagene norsk, matematikk og engelsk. På de laveste trinnene jobbes det etter *Strategiplanen for Lese- og skriveopplæring*. Den er bygd på kompetansemålene i fagene.

Foreldrene på sin side er ikke spesielt opptatte av elevenes læringsmål. De har lite tro på at deres barn er bevisste på hva læringsmålene er. Foreldrene sier at mål for Olweusarbeidet er tydelig definert på alle ukeplaner. Dette ble også sagt av elevene. Vi ser at Fevåg/Hasselvika skole er konkret på Olweusmålene på sine ukeplaner.

Personalet ved Fevåg/Hasselvika skole har startet et viktig arbeid med å sikre at alle elevene får opplæring innenfor kompetansemålene i læreplanen. I ståstedsanalysen til skolen ser vi at lærerne rapporterer usikkerhet rundt egen praksis innenfor enkelte områder knyttet til elevenes kompetanse og motivasjon. Dette kommer særlig til uttrykk i forhold til punktet som etterspør hvorvidt lærerne forklarer elevene hva som skal til for å nå kompetanse- og læringsmålene, samt også punktet som omfatter om elevene forstår hvilke kompetanse- og læringsmål de arbeider mot. Lærerne rapporterer usikkerhet i ståstedsanalysen når det gjelder elevenes motivasjon og engasjement i læringsarbeidet. Dette kan tolkes som at det er variasjon i elevgruppa på dette området, noe som understøttes i våre observasjoner. De elevene vi snakket med uttrykte imidlertid en stor tilfredshet med skolehverdagen på Fevåg/Hasselvika skole. Skolens personale uttrykker at de har behov for å forbedre sin praksis i å legge til rette for at alle elevene opplever mestring. Lærerne sier at det er noen elever som strever med selvstendig arbeid. Kanskje kan en nærmere presisering av det enkelte trinns/barns læringsmål være med på å skape mer engasjement, motivasjon og mestring? Det er likevel viktig å understreke at vi i løpet av våre dager på Fevåg/Hasselvika skole observerte og snakket med mange engasjerte og motiverte elever.

Kvalitetsmål:

Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som forventes av dem

- *Elevene vet hva de må gjøre for å bli bedre i fagene*

Kvalitetsmål:

Lærerne tilrettelegger for at alle elevene opplever mestring og faglig utvikling.

- *Lærerne tydeliggjør sammenhengen mellom mål for opplæringen, arbeidsmåtene og vurderingsarbeidet*
- *Lærerne jobber systematisk med å overvåke elevenes læringsutbytte*

Kvalitetsmål:

Foreldrene er involverte i elevenes læring

- *Foreldrene vet hva det legges vekt på når elevenes arbeid vurderes*

§3-11 Undervegsvurdering.

"Undervegsvurdering i fag skal brukast som ein reiskap i læreprosessen, som grunnlag for tilpassa opplæring og bidra til at eleven, lærlingen og lære kandidaten aukar kompetansen sin i fag. Undervegsvurderingen i fag, i orden og i åtferd skal givast løpande og systematisk og kan vere både munnleg og skriftleg."

I ståstedsanalysen svarer lærerne at de trenger å forbedre sin praksis når det gjelder:

- å få en felles forståelse av hva som er god vurderingspraksis
- at vurderingspraksisen ved skolen bidrar til å fremme elevenes læring
- at elevene er kjent med hvilke kriterier de vurderes ut fra
- at alle elever får systematisk tilbakemelding på hva de mestrer i forhold til målene
- og at elevene får begrunnet tilbakemelding om hvordan de ligger an i forhold til kompetansemålene.

Elevene sier i samtale at læreren forteller til klassen hva de må øve på. Dette blir formidlet gjennom lekser på læringsplanen og oppgaver elevene får i timene. Elevene forteller at de kan finne ut hva de skal lære gjennom å se på oppgavene de skal jobbe med og at de rekker opp handa hvis de trenger hjelp til å forstå noe.

Elevene gir ikke eksempler på en systematikk i faglige tilbakemeldinger fra lærerne.

Lærerne forteller at de foreløpig ikke har en plan eller felles praksis for hvordan de viser sammenhengen mellom mål, arbeidsmåter og vurderingsarbeidet.

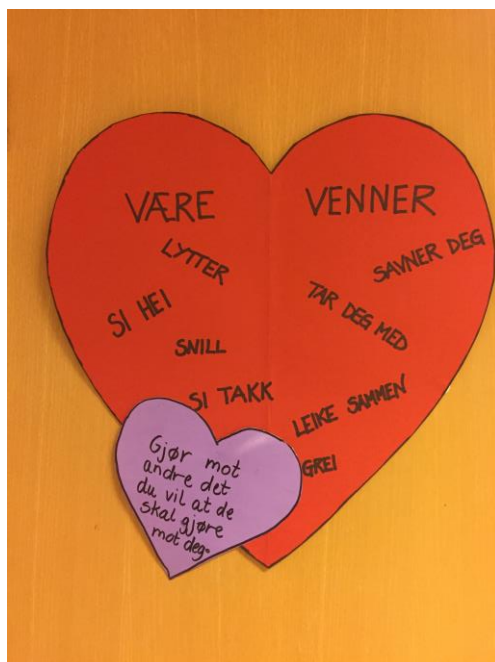
Vi kan delvis observere målformuleringer og arbeidsmåter på læringsplaner. Det er få spor etter vurderingsarbeid i læringsplaner og i klasserommet. I våre observasjoner har vi sett hyppige tilbakemeldinger muntlig i klasserommet, uten at vi har oppfattet at dette har vært knyttet til læringsmål eller vurderingskriterier.

I våre observasjoner så vi få tegn på at lærerne jobbet systematisk med å "knytte læringsløyfa" etter endt undervisningsøkt. De oppsummeringer etter arbeidsøktene som vi observerte, handlet i stor grad om elevenes arbeidsinnsats. Vi så imidlertid aktive lærere som beveget seg mellom elevene mens de satt med sine oppgaver, og fikk på den måten inntrykk av at dette primært er lærernes måte å følge med på samt veilede elevene i deres læringsprosesser. I lærernes fellestid fikk vi innsikt i at lærerne er i ferd med utprøving av ulike verktøy for blant annet utsjekk av elevenes læringsutbytte (EXIT-lapp). Dette vil kunne bidra til en tydeligere avrunding av økta og et sjekkpunkt for elevenes læring.

	1	2	3	4
Gr 1	😊	😊	😊	😊
Gr 2	😊	😐	😊	😊
Gr 3	😊	😊	😊	😊

Foreldrene sier at de ikke har særlig innsikt i hva lærerne legger vekt på i vurderingen av elevene, da dette foregår på skolen, men at noen elever forklarer foreldrene hva læreren har sagt at de skal gjøre under leksearbeid. De sier at de er kjent med at skolen gjennomfører ulike prøver og kartleggingsprøver, og knytter dette til begrepet vurdering. Foreldrene forteller at de får tilbakemelding på elevenes faglige ståsted i samtaler på skolen, og gjennom resultater av prøver og kartlegginger.

I skolens tilstandsrapport for 2016 beskriver skolen selv at de ikke i stor nok grad benytter de kartlegginger de gjør av elevene systematisk. Kommunen er i gang med et utviklingsarbeid innenfor dette, noe tilstandsrapporten beskriver at skolen vil kunne støtte seg på i kombinasjon med bruk av VOKAL. Det vil være naturlig at dette arbeidet også kobles sammen med lokalt læreplanarbeid gjennom årsplaner i fag.

VII. Etterord

Forskning om ekstern skolevurdering konkluderer med at en slik vurdering kan ha stor betydning for utvikling av skolen. Det avhenger imidlertid av hva skolen gjør med sin nye kunnskap etter vurderingsuka.

Vi har i løpet av våre fire dager ved Fevåg/Hasselvika skole fått oppleve en skole som, etter våre vurderinger, i svært stor grad oppfyller skolens samfunnsmandat slik det står i formålsparagrafen og i generell del av læreplanen.

Samfunnsoppdraget

Målet for opplæringen er å ruste barn, unge og voksne til å møte livets oppgaver og mestre utfordringer sammen med andre. Opplæringen skal gi hver elev kompetanse til å ta hand om seg selv og sitt liv, og samtidig overskudd og vilje til å være andre til hjelp.

(Fra Generell del av læreplanen)

Vi har sett og snakket med omsorgsfulle ansatte og elever som snakker varmt om fellesskapet på skolen. Elevene har kommunisert en tydelig trivsel og stolthet over det skolen betyr for dem. De har fortalt om lærere som begeistrer dem og engasjerer dem med sine faglige kunnskaper og interesser, og at de er heldige som har de beste lærerne. Foreldrene vi snakket med bekreftet dette ved å være tydelig på deres tillit til de ansatte ved skolen. Dette tenker vi er den største styrken ved Fevåg/Hasselvika skole, men ettersom dette ikke kommer tydelig nok frem i vurderingen av fremtidsbildet, velger vi likevel å fremheve dette. Vurderingsgruppa har brukt mye tid på å reflektere over betydningen av kvaliteten i relasjonene mellom lærere og elever, i opplevelsen av et "gyldig vi" og i foreldrenes sterke støtte til skolen, sett opp mot det rapporten trekker frem som utviklingsområder vi har analysert at skolen har. Det har ført til et lite dilemma i hvordan vi skal kommunisere det vi anser som viktige utviklingsområder tilbake gjennom denne rapporten.

Vi er kjent med forskning som viser at elevenes opplevelse av et trygt læringsmiljø, og kvaliteten på lærer-elevrelasjonen er av avgjørende betydning for elevenes læringsutbytte.¹ Samtidig er betydningen av at elevene forstår hva de skal lære og at de får veiledning underveis mot målet i læringsprosessen både forskriftsfestet i Opplæringsloven og bekreftet gjennom omfattende forskning. Ettersom skolen selv har satt arbeid med læreplan og kompetansemål i fagene på dagorden, både i egen utviklingsplan for dette skoleåret samt gjennom denne eksternvurderingen, velger vi å foreslå ulike refleksjonsspørsmål som innspill til skolens videre arbeid med det overnevnte.

---

¹ <http://www.udir.no/laring-og-trivsel/laringsmiljo/psykososialt-miljo/Relasjoner-mellom-elever/Larerelev-relasjonen-og-elevelev-relasjoner/>

Spørsmål til refleksjon, ettertanke

Spørsmålene er ikke ment som konklusjoner, men er åpne og formulert ut fra en samlet vurdering av tegnene på god praksis og på praksis som kan bli bedre på skolen

- **Lokalt læreplanarbeid:** Ut fra problemstillingen for ekstern vurderingen, og gjennom samtaler med personalet har vi fått innsikt i at skolen er i gang med et arbeid med å skape helhetlige lokale læreplaner.
  - På hvilken måte har personalet avklart felles forståelse for prinsipper og begreper knyttet til lokalt læreplanarbeid?
  - Hva gjør dere for å sikre at innholdet i opplæringen er koblet til kompetansemålene i faget?
  - På hvilken måte kan analyseprosesser av kompetansemålene i fagene bidra til å se sammenhengen mellom arbeid med grunnleggende ferdigheter og faglig kompetanse?
  - På hvilken måte tilpasses de lokale læreplanene ulike elevforutsetninger og lokale forhold?
  - Kan støttemateriell på Udir sin nettside være til hjelp i videre arbeid med lokale læreplaner ved Fevåg/Hasselvika skole? <http://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>
- **Å overvåke elevenes læringsutbytte:** I samtaler med lærerne og under observasjon av fellestid fikk vi inntrykk av at lærerne er underveis i utprøving av ulike måter å gjennomføre underveisvurdering sammen med elevene. Bruk av exit-lapper et eksempel på hvordan lærerne ønsker å utforske dette i praksis.
  - I hvilken grad diskuterer og deler dere erfaringer i kollegiet om hvordan dere kan følge med på elevenes faglige utvikling? Er det noen informasjonskilder dere kan utnytte i større grad?
  - I hvilken grad diskuterer dere hvordan informasjon om elevenes læring kan brukes til å forbedre opplæringen?
  - I hvilken grad har dere en reflektert praksis som sikrer at alle elever forstår hva de skal lære?
  - Hva betyr "læringstrykk" ved Fevåg/Hasselvika skole?
  - I hvilken grad diskuterer dere med kollegaer hvordan vurderingspraksisen på skolen kan hjelpe elevene å lære bedre?
  - I hvilken grad har dere felles diskusjoner om hva dere legger vekt på når dere vurderer elevene?
  - Kan støttemateriell på Udir sin nettside være til hjelp i videre arbeid med underveisvurdering i lærergruppa? <http://www.udir.no/laring-og-trivsel/vurdering/underveisvurdering/folg-med-pa-laringen/>
- **Stasjonsundervisning:** Under observasjonene så vi at noen elever strevde med å komme i gang eller ikke forble aktive på stasjonene som ikke var lærerstyrte.
  - På hvilken måte kan arbeid i kommunale nettverk og samarbeid i personalet (på tvers av fag/trinn) bidra til en større elevaktivitet gjennom variasjon av oppgaver i stasjonsundervisningen?

Videre arbeid etter ekstern skolevurdering

Etter at vurderingen er over og rapporten er ferdig, starter skolens utviklingsarbeid. Prosessen styres av skoleledelsen og følges opp av skoleeier.

Rektors ansvar:

- Skolevurdererne presenterer rapporten for personalet ved skolen. Oppvekstansvarlig, skoleeier, komiteleder, rådmann, elevråd og FAU er representert når rapporten legges fram.
- Rapporten sendes umiddelbart til skolefaglig ansvarlig.
- Rektor presenterer rapporten for politikerne i hovedutvalg for oppvekst med oppvekstansvarlig i kommunen til stede innen 1 måned.
- Rektor melder innen 1 uker tilbake til regionkonsulenten om erfaringer med ekstern skolevurdering.
- Rektor melder innen 2 uker tilbake til vurdererne om hvordan det videre arbeidet er tenkt gjennomført.
- På bakgrunn av det som kommer fram i rapporten setter rektor opp en prioritert plan for forbedringstiltak. Rektor presenterer plan for forbedringstiltak på rektormøte og for skoleeier innen 2 måneder.
- Planen iverksettes på skolen innen 3 måneder.
- Innen 6 måneder foretas en skriftlig evaluering av tiltakene. Har arbeidet med rapporten ført til de endringer man ønsker?

I denne prosessen er det viktig at vi hører på flere stemmer, både skoleeier, ansatte ved skolen og ikke minst foreldre og elever.

Evalueringen sendes oppvekstansvarlig

- Evalueringen presenteres umiddelbart for politikerne i hovedutvalg for oppvekst.
- Tilbakemelding på arbeidet med utfordringene i vurderingsrapporten skjer som del av tilstandsrapporten/årsmeldinga hvert år til skoleeier.

Skoleeiers / oppvekstansvarliges ansvar:

- Skoleeier/oppvekstansvarlig involveres i valg av tema for ekstern vurdering.
- Tema forankres i kommunens/skolens satsingsområder.
- Oppvekstansvarlige har veiledningsansvar/oppfølgingsansvar.
- Rapporten tas inn i lederavtalen med rektorene og brukes i utviklingssamtalene.
- Rapporten skal være et verktøy i en utviklingsplan på skole/kommunenivå.
- Rapporten skal inn i tilstandsrapporten eller som vedlegg til denne.
- Oppvekstansvarlig etterspør evalueringen etter 6 måneder.

Vedlegg A.

Deltakere i ekstern vurdering

- Interne: Elever, FAU, lærere og rektor
- Eksterne: Hilde Lorentsen, Gøril Dønheim-Nilsen og Barbro Eikset

Vedlegg B. Tidsplan og aktiviteter

Forut for vurderingsuka på skolen, har det vært kontakt mellom vurderere og skole, og data er innhentet. Det er utarbeidet en tidsplan for prosessen. Fremtidsbildet er utarbeidet og diskutert og forandret i samspill med skolens personale. Personalet har gjennomført en organisasjonsundersøkelse og en ståstedsanalyse som veilederne har vært med på å oppsummere. Samtaleguider er utarbeidet og møte med foresatte planlagt.

Det er avsatt inntil tre dager (fire dager på store skoler) til selve vurderingen. Dette innebærer i hovedsak en startdag der vurdererne og rektor/ledelse og personalet møtes for første gang. Så starter informasjonsinnhenting gjennom samtaler, møter, observasjon o.l. Alle data sammenstilles, og vurdererne leter etter mønster i materiale og speiler det mot fremtidsbildet. Rapport skrives og legges fram for personalet den tredje dagen.

Å gjennomføre ei kvalitetsvurdering på 3 dager er knapp tid, og innebærer en avgrensning av temaet.

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag
	Kort møte med rektor kl. 07.30 - 0820		Møte med rektor. 07.30 - 08.20 eller 09.40 - resten av dagen
	Naturfag 1. og 2. trinn v/Olav 08.30 - 09.40	Samtale elevgruppe 2 5.-7. trinn 08.30 - 09.40	
	Norsk 3. og 4. trinn v/ Kristin 09.55 - 11.05	Regning 5.-7 v/Arnulv 09.55 - 11.05	
Lunsj og omvisning på skolen med rektor ca kl 11.00	Engelsk 5.-7. v/Bryony 11.55 - 13.05	Norsk 1.og 2. trinn v/Rachel 11.55 - 13.05	
	Samtale elevgruppe 1 1.-4. trinn 13.20 - 14.30	Møte rektor 13.30 -	
Fellestid 13.15 - 16.00	Fellestid 15.05-16.00		
Foreldremøte 18.00 - 19.00 Fau + åpent for foresatte			Rapportframlegg 14.30-15.30. Skolens ansatte, Fau-leder, elevrådsleder og nestleder, og oppvekstsjef

Vedlegg C. Metoder

Skolen har allerede en del data gjennom ståstedsanalysen og organisasjonsanalysen, som utgjør et godt grunnlag for utvelgelse av område for ekstern vurdering. For å sikre god forankring og at alle stemmer blir hørt, hentes det inn data fra flere andre kilder (kildetriangulering). For å få best mulig kvalitet på informanter fra elevene ber en rektor i samarbeid med kontaktlærere plukke ut elever som skal intervjues.

Rektor får også ansvaret for å sette opp en plan for intervju med personalet slik at skolen kan fungere under vurderingsuka.

Alle intervju er gruppeintervju.

Tema og tid til rådighet virker inn på valg av metode. I prosessen på denne skolen er følgende metoder benyttet:

- Innhenting av dokumentasjon: årsplaner for skoleåret 2015/2016 og 2016/2017, arbeidsplaner fra ulike uker i skoleåret 2016/2017, ståstedsanalyse, utvidet tilstandsrapport 2016, elevundersøkelsen 2016, oversikt over ressurser i lokalmiljøet, årshjul, utviklingsplan.
- Utarbeidelse av kvalitetsmål og tegn på god praksis. Kvalitetsmålene er hentet fra Lov om grunnskolen og videregående opplæringa og Forskrift til opplæringslova. Tegn på god praksis er hentet fra elevundersøkelsen, lærerundersøkelsen og foreldreundersøkelsen, samt påstandsskjema for lærere i ståstedsanalysen.
- Samtaleguider ble utarbeidet ut fra kvalitetsmål og kjennetegn på god praksis i fremtidsbilde. Samtaleguidene ble oversendt skolen ei uke før vurderingen, og alle respondenter fikk innsikt i spørsmålene før samtalene.
- Vi intervjuet elevgrupper fra små- og mellomtrinn, alle lærere, rektor og FAU. Intervjuene fulgte samtaleguidene som vi utarbeidet i forkant av vurderingsuka.
- Vi observerte undervisning i alle grupper i flere økter i løpet av vurderingsuka.
- I løpet av vurderingsuka bruke vi tid på å sammestille den informasjonen vi hadde innhentet gjennom lesing av dokumenter, observasjon, intervju og uformelle samtaler. Slik ble det tydelig hvilke kjennetegn på god praksis som er Fevåg/Hasselvika skoles styrker, og hvilke kjennetegn som kan defineres som utviklingsområder for skolen.

Vedlegg D. Tomme samtaleguider

Samtaleguide foreldre ved Fevåg/Hasselvika skole:

<p>Foreldre:</p> <p>“Foreldrene er involverte i elevenes læring”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - På hvilken måte får dere veiledning av skolen om hvordan dere kan hjelpe deres elev med skolearbeidet? - Opplever dere at elevene får faglige utfordringer tilpasset sitt nivå? Har dere eksempler som bekrefter dette? - Forstår deres barn hva målene i de ulike fagene innebærer? - Hvordan får dere kunnskap om hva det legges vekt på når elevenes arbeid vurderes?
--	--

Samtaleguide elever Fevåg/Hasselvika skole

<p>« Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som forventes av dem»</p>	<p>Kan du/dere fortelle litt om hvordan dere vet hva som er deres læringsmål? Hvordan bruker dere læringsmålene?</p> <p>Hvordan vet du/ dere hva som må gjøres for å bli bedre i fagene?</p> <p>Kan du/dere fortelle litt om hvilke måter dere jobber på med det dere skal lære?</p> <p>Hva tenker dere at det betyr å jobbe selvstendig? Klarer du/ dere å jobbe selvstendig? Hvordan øver dere på dette?</p>
--	--

Samtaleguide lærere ved Fevåg-Hasselvika skole:

<p>Eleven:</p> <p>“Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som forventes av dem”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Arbeider elevene etter tydelige og tilpassede læringsmål? Hvordan presenteres målene for elevene? - Hvordan vet elevene hva de må gjøre for å bli bedre i fagene? - Hvordan legger dere til rette for varierte læringsøker som gjør at elevene jobber med lærestoffet på forskjellige måter? - Klarer elevene å jobbe selvstendig?
<p>Skolen:</p> <p>“Lærerne tilrettelegger for at alle elevene opplever mestring og faglig utvikling.”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Planlegger dere undervisningen med utgangspunkt i kompetansemålene i læreplanen? På hvilken måte gjøres dette? - På hvilken måte tydeliggjør dere sammenhengen mellom mål for opplæringen, arbeidsmåtene og vurderingsarbeidet? - På hvilken måte legger dere til rette for samarbeid mellom elevene som fremmer læring og utvikling? - På hvilken måte bruker dere elevenes egenvurdering i planlegging av undervisningen? - På hvilken måte overvåker dere elevenes læringsutbytte?
<p>Foreldre:</p> <p>“Foreldrene er involverte i elevenes læring”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opplever dere at foreldrene viser interesse for barnets læring? På hvilken måte kommer dette til uttrykk? - På hvilken måte får foreldrene veiledning fra skolen (dere) om hvordan de kan hjelpe barnet sitt med skolearbeidet? - Tror dere at foreldrene opplever at barna deres får nok faglige utfordringer på skolen? - På hvilken måte kommuniserer dere målene for hvert enkelt barn med foreldrene? Gir foreldrene inntrykk av at deres barn forstår hva som er målene i de ulike fagene? - Hvordan vet elevene hva det legges vekt på når arbeidet vurderes? Kommuniseres dette med foreldrene?
<p>Skolen som lærende organisasjon:</p> <p>“Opplæringen ved skolen er i samsvar med kompetansemålene i læreplanen”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - På hvilken måte jobbes det med lokale læreplaner ved Fevåg-Hasselvika skole? - På hvilken måte sikrer skolen at alle kompetansemålene gjennom hele skoleløpet er ivaretatt for elevene? - Hvordan jobber skolen med å utvikle faglig og pedagogisk kompetanse for de ansatte? - Hvordan benyttes felles tid for de ansatte? Er bruken av felles tid nedfelt i en egen plan?

